

การประเมินเพื่อติดตามและพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาหลักสูตร
บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่าย
มหาวิทยาลัยอาเซียน

กัญญพัสวีย์ กล่อมธงเจริญ^{1*} โสภณ พองเพชร² ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์³ และประภัสสร วรรณสถิตย์⁴

^{1,2,3,4}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

*Corresponding author e-mail: Kunpatsawee@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 11 พฤษภาคม 2568

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 22 มิถุนายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 25 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (2) ศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และ (3) พัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ทั้ง 4 ชั้นปี (รหัส 63-66) จำนวน 163 คน เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรตามการรับรู้ของนักศึกษาหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี อยู่ในระดับการบรรลุผลลัพธ์ ($\bar{X}$ = 3.90) โดยมีการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ในทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการด้านการค้าปลีกสมัยใหม่ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X}$ = 4.15) ทักษะความเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X}$ = 3.98) การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบแบบมืออาชีพ ($\bar{X}$ = 3.95) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแก้ไขปัญหาและการค้นหาวัตกรรมการค้าปลีกสมัยใหม่ ($\bar{X}$ = 3.90) ความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งการพูดและการเขียน ($\bar{X}$ = 3.87) การประยุกต์แนวคิดด้านการบริหารธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในการค้นหาวัตกรรมการค้าปลีก ($\bar{X}$ = 3.84) และแนวคิดที่สำคัญของขอบเขตหน้าที่หลักทางการบริหารธุรกิจด้านการบัญชี การเงิน การตลาด และการจัดการ ($\bar{X}$ = 3.62)

การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังประกอบด้วย (1) ปัจจัยส่วนบุคคล (2) ปัจจัยจากบุคคลรอบข้าง และ (3) ปัจจัยจากการจัดการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ควรเน้นการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีความเป็นระบบมากขึ้น การเพิ่มกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง การใช้แนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

คำสำคัญ: ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง นวัตกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ เกณฑ์ประกันคุณภาพ AUN-QA

FORMATIVELY ASSESSING EXPECTED LEARNING OUTCOMES OF STUDENTS IN
THE BACHELOR OF BUSINESS ADMINISTRATION PROGRAM. MODERN RETAIL
BUSINESS INNOVATION MAJOR FACULTY OF BUSINESS ADMINISTRATION
MAEJO UNIVERSITY DEVELOPED USING ASIAN UNIVERSITY
NETWORK-QUALITY ASSURANCE (AUN-QA) CRITERIA

Kanpasawee Klomthongcharoen¹, Sapon Phongphet², Piyawan Siriprasertsin³
and Prapassorn Wannasathit⁴

Faculty of Business Administration, Maejo University, Thailand

Abstract

This research aimed to: (1) evaluate the expected learning outcomes of students in the Bachelor of Business Administration Program in Modern Retail Business Innovation, (2) investigate supporting factors and obstacles affecting the achievement of expected learning outcomes specified in the curriculum, and (3) develop the expected learning outcomes of students in the Bachelor of Business Administration Program in Modern Retail Business Innovation, Faculty of Business Administration, Maejo University, which was developed using the ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) framework. This research utilized the entire population, comprising 163 students enrolled in the Bachelor of Business Administration Program in Modern Retail Business Innovation across all four academic years (enrollment codes 63-66). The research instrument was a questionnaire, and the data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that the expected learning outcomes as perceived by students after completing each academic year were at the achievement level ($\bar{x}$ = 3.90). Achievement was observed across all dimensions, ranked from highest to lowest as follows: skills in modern retail entrepreneurship with morality, ethics, and social responsibility ($\bar{x}$ = 4.15); leadership skills and teamwork abilities, creativity, and good interpersonal relationships ($\bar{x}$ = 3.98); critical thinking and systematic professional problem-solving ($\bar{x}$ = 3.95); use of information technology in problem-solving and innovation discovery in modern retail business management ($\bar{x}$ = 3.90); effective communication skills in both speaking and writing ($\bar{x}$ = 3.87); application of modern retail business management concepts in retail innovation discovery ($\bar{x}$ = 3.84); and key concepts of core business administration functions in accounting, finance, marketing, and management ($\bar{x}$ = 3.62).

The study found that factors affecting the achievement of expected learning outcomes consisted of (1) personal factors, (2) factors related to surrounding individuals, and (3) factors pertaining to teaching and learning management. The approach to developing learning outcomes should emphasize improving the teaching and learning process to be more systematic, increasing activities that enhance strategic thinking skills and the application of knowledge in real situations, implementing integrated learning approaches, and applying digital technology in teaching and learning to elevate learning outcomes in accordance with international standards.

Keywords: Expected Learning Outcomes, Modern Retail Business Innovation, AUN-QA Framework

ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย

คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่เป็นรากฐานของการพัฒนาคนให้มีทั้งคุณธรรม และความคิดสร้างสรรค์ เป็นพลังในการขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านให้ก้าวทันโลกการ แข่งขันที่ไม่หยุดนิ่ง การเตรียมความพร้อมเยาวชน ให้มีความเท่าทันเป็นเรื่องที่คุณสอน ผู้ปกครอง และ ผู้บริหารในระดับนโยบาย และระดับประเทศต้องไม่ละเลย ประเทศไทยจึงต้องพิจารณาปรับตัวให้ ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การเปลี่ยนแปลงดัง กล่าวส่งผลให้บุคคลต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัว ให้ทันกับยุคและสมัย การที่บุคคลจะ เรียนรู้และ ปรับตัวได้นั้นมาจากการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (นิจวรรณ วีรวัฒน์, 2558) และถึงแม้จะมีกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดีเพียงใดนั้นจะต้องประกอบด้วยกระบวนการประเมิน เพราะจะสะท้อนถึงข้อดี ข้อบกพร่อง และข้อที่ควรปรับปรุงได้อย่างชัดเจนจนเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

อุตสาหกรรมการค้าปลีก เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย การเพิ่มขึ้นของธุรกิจค้าปลีกในประเทศไทยทำให้เกิดความต้องการด้านกำลังคนที่มีทักษะเฉพาะด้าน ผู้ชำนาญการด้านวิชาชีพการค้าปลีก ผู้ให้บริการด้านการค้าปลีก หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ จึงเป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการ กำลังคนด้านการค้าปลีกในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นให้บัณฑิตมีความเชี่ยวชาญด้านการค้าปลีกสมัยใหม่ มีความตระหนักถึงธรรมชาติของการแข่งขันในธุรกิจการค้าปลีกในยุคดิจิทัล และการนำ เทคโนโลยีมาประยุกต์ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการของลูกค้า สามารถจัดการด้านธุรกิจ ค้าปลีกสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการนำความรู้ด้านนวัตกรรมนวัตกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ไปพัฒนาและสร้างความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจของชุมชน และประเทศชาติให้มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 1. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในด้านบริหารธุรกิจเกี่ยวกับการค้าปลีกและมีทักษะและความสามารถในการค้นหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมด้านการค้าปลีกสมัยใหม่ 2. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ด้านการค้าปลีกที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม 3. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะความเป็นผู้นำสามารถทำงานเป็นทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการสื่อสารและมีทักษะชีวิตที่ดีเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนได้

ซึ่งหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ได้รับการพัฒนาภายใต้กรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เกณฑ์สมรรถนะที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพ และเกณฑ์ ประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรของเครือข่าย มหาวิทยาลัยอาเซียน (Asian University Network – Quality Assurance: AUN-QA) ตามนโยบายของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมีกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร 7 ข้อ (program learning outcomes; PLOs) ซึ่งประกอบด้วยผลลัพธ์ด้านความรู้ (Cognitive Domain) ผลลัพธ์ด้าน ทักษะวิชาชีพเฉพาะ (Specific Skills) และ ผลลัพธ์ด้านทักษะทั่วไป (Generic Skills) หลักสูตรฯ นำผลลัพธ์ทั้ง 7 ข้อ มาพัฒนาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ โครงสร้างหลักสูตรฯ ออกแบบการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล เพื่อให้ ผู้เรียนทุกคนบรรลุผลลัพธ์ทั้งหมด ทุกวิชาของหลักสูตรมีการ กำหนดผลลัพธ์ของรายวิชา (Course Learning Outcomes) ที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร และผลลัพธ์ที่ คาดหวังของแต่ละวิชาสามารถแตกต่างกันที่ระดับการเรียนรู้ โดยเมื่อจบหลักสูตร บัณฑิตต้องได้รับการพัฒนาทุกผลลัพธ์ จนถึงระดับสูงสุดที่คาดหวังเรียงลำดับจาก Introductory (การเรียนรู้ขั้นเริ่มต้น) Reinforcement (การเรียนรู้เพิ่มเติม) Practice (การนำความรู้ลงสู่การปฏิบัติ) การกำหนด PLOs จึงเป็นสิ่งที่หลักสูตรหวังให้ผู้เรียน บรรลุเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนของหลักสูตร เป็นการกำหนด ผลลัพธ์ท้ายสุดที่นักศึกษาควรได้รับการประเมินเมื่อ สิ้นสุดการศึกษาของ

หลักสูตร (Summative Assessment) เพื่อให้แน่ใจว่าบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะ ที่คาดหวัง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ PLOs ถูกถ่ายทอดลงรายวิชา ต่างๆของหลักสูตรในรูปแบบของ Course Learning Outcomes (CLOs) การประเมินเป็นการประเมินตาม วัตถุประสงค์ของวิชาซึ่งแต่ละวิชามีการเลือก PLOs และ CLOs ที่แตกต่างกัน และผลการเรียนรายวิชาของนักศึกษา มีความแตกต่างกัน ยังขาดการติดตามหรือตรวจสอบการบรรลุ ผลลัพธ์ที่มุ่งหวังของหลักสูตร ในระหว่างที่กำลังศึกษา ในหลักสูตรของนักศึกษาแต่ละคน เพื่อเป็นแนวทางใน การพัฒนาความรู้และทักษะให้ดียิ่งขึ้น การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังรายชั้นปี จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม เป็นการพัฒนาตามระดับการเรียนรู้จากชั้นแนะนำจนถึงชั้นที่ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในสมรรถนะและทักษะตามที่กำหนด

ในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน ของแต่ละชั้นปีโดยนักศึกษาคควร ได้รับการประเมินเมื่อสิ้นสุดการศึกษาแต่ละชั้นปี เป็นการประเมิน เพื่อติดตามและศึกษาปัจจัยสนับสนุนหรืออุปสรรคที่ส่งผลให้นักศึกษามีความลำบากในการเรียนเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ การประเมินผลการเรียนในรายวิชาทุกวิชาเป็นการประเมินผล การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (Course Learning Outcomes) ที่เน้นการประเมินตาม วัตถุประสงค์ของวิชา ซึ่งแต่ละวิชาพิจารณาความสอดคล้องของ PLOs กับลักษณะ รายวิชาที่เหมาะสมเท่านั้น การประเมินเพื่อติดตามและ ช่วยเหลือในการพัฒนาให้นักศึกษาบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายชั้นปีจึงมีความจำเป็น เพราะจะทำให้ทราบแนวทาง ในการพัฒนาข้อจำกัดในประเด็นที่จำเป็นด้านความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติที่พึงประสงค์ เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษามีการ พัฒนอย่างต่อเนื่อง ลดข้อจำกัดของบัณฑิตจบใหม่ที่ เคยมี รายงาน เช่น บัณฑิตจบใหม่มีข้อจำกัดในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ มีทักษะที่จำกัดในการในการแก้ปัญหา ภาวะผู้นำ การสื่อสาร และการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบแบบมืออาชีพ

ดังนั้น เพื่อให้แน่ใจว่านักศึกษาได้รับการพัฒนา และบรรลุผลลัพธ์ที่คาดหวัง การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ ที่คาดหวังรายชั้นปีจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ใน การวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยจึงนำมาออกแบบการประเมินแบบ Formative Assessment เพื่อติดตามและเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มี คุณสมบัติหรือเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามที่คาดหวังของ หลักสูตรฯ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินเพื่อติดตามและพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เป็นไปตามเกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนต่อไป

บททวนวรรณกรรม

1. ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา

ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้อง ปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจ ทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ พัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ปัจจุบันมี ปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็น สิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ

ดังนั้นเพื่อให้สถาบันการศึกษาได้มีการ พัฒนา มุ่งสู่วิสัยทัศน์ และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ระบบดังกล่าวจะต้องเป็นไป ตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. มีการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานที่เป็นไปเพื่อเป็น ประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้มั่นใจว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการ ศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนดใน ระดับสากล และเป็นไปตามกรอบแผน อุดมศึกษา ระยะยาว มาตรฐานระดับชาติและนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2545) แต่ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ ผ่านมาพบประเด็นปัญหาหลายประการตั้งแต่ขั้น การวางแผน งาน ขั้นการปฏิบัติตามแผน ขั้นการ ปรับปรุงและพัฒนา และขั้นการตรวจสอบหรือการ ประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ (สุชุมาล หวังวณิชพันธ์, อดิศักดิ์ ดีสมุทร, เจนจิรา งามมานะ, วาสนา สังข์โพธิ์, และอุทัยการณ์ จันเสนา, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับโดยการศึกษาวิจัยของราไฟ หมั่นสระเกษ, วราพร ตันตะสุวรรณะ, และจงกลณี ตัญเจริญ (2557) ที่พบว่าสิ่งที่วิทยาลัยพยาบาลต้อง ปรับปรุงตามลำดับ คือ มาตรฐาน ด้านการสร้าง และพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการ เรียนรู้ มาตรฐานด้านการดำเนินงานตามภารกิจ การวิจัย มาตรฐานด้านบุคลากรและการเรียนรู้ และ ด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ผลการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการ ศึกษาตามแผนพัฒนา บรรลุผลสำเร็จตามตัวชี้วัด ของแผนกลยุทธ์ไม่ครบทุกตัวบ่งชี้ ตามที่ (ธวัชชัย ศุภดิษฐ์, 2557) ได้รายงานไว้ว่า ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานประกันของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์มีหลายประการ เช่น ขาดการ มีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ ในกำหนด ปรัชญา ปณิธาน ไม่มีระบบการถ่ายทอดแผน กลยุทธ์และตัวชี้วัดที่ชัดเจน คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ ส่วนมากยังไม่เข้าใจหรือไม่ค่อยมีส่วนร่วม ในการรับทราบแผนกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ในการประกัน คุณภาพ การศึกษาภายในบางตัวไม่เหมาะสมกับการ ดำเนินงานของคณะหรือสถาบัน และทัศนคติของ บุคลากรมองว่า การใช้งานระบบสารสนเทศที่ให้ ข้อมูลสนับสนุนการประกันคุณภาพเป็นภาระและ ไม่มีความสำคัญ เป็นต้น

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยระดับอาเซียน

การประกันคุณภาพหลักสูตรระดับอาเซียน ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2541 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้าง กลไกการประกันคุณภาพและมาตรฐาน อุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสมาชิกให้เป็นไปใน แนวทางเดียวกันใน ระดับอาเซียน (Office of The Education Council, 2007) ทั้งนี้ การประเมินคุณภาพ การศึกษาในระดับ อาเซียนนั้นเป็นการประเมิน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ประโยชน์ของการประเมิน ดังกล่าวจะทำให้มีความ ทัดเทียมในระดับนานาชาติ เพื่อบรรลุการเป็น มหาวิทยาลัยเชิงอิสระ (Autonomous university) และการขยายตัวของหลักสูตรนานาชาติต่าง ๆ (วันชัย ศิริชนะ, 2562) ระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เครือข่ายอาเซียน ระดับหลักสูตรประกอบด้วย (1) การประเมินคุณภาพ ภายใน (2) การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและ (3) การพัฒนา คุณภาพการศึกษา (Virginia, Miralao, & Lucille Gregorio, 2012) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกการ ประกันคุณภาพและมาตรฐานการ อุดมศึกษาของ มหาวิทยาลัยสมาชิกให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยระบบการประกันคุณภาพของ AUN- QA ประกอบด้วย 3 มิติ คือ 1) การประกันคุณภาพระดับ สถาบันการศึกษา (Strategic) 2) การประกันคุณภาพ ระบบการประกันคุณภาพภายใน (Systemic) และ 3) การประกันคุณภาพระดับโปรแกรมหรือระดับ หลักสูตร (Tactical) โดยมีการติดตามผลลัพธ์จาก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรนั้น ๆ และมีกรอบ แนวคิด 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลผลิต/ผลลัพธ์ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

3. หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยระดับอาเซียน

การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับ อุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ นักศึกษามั่นใจว่า ตนเองจะ ได้รับความรู้และการพัฒนาทักษะที่เป็น ประโยชน์เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพภายหลังจบ การศึกษา ผู้ใช้ บัณฑิตมั่นใจว่าบัณฑิตที่รับเข้ามา สามารถปฏิบัติงานได้ เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ และสามารถพัฒนาตัวเอง

ได้รวมทั้งสังคมเกิด ความพึงพอใจและความมั่นใจว่าหลักสูตรจะผลิต คนที่มีคุณภาพต่อสังคม การประกันคุณภาพนั้นเพื่อให้มั่นใจว่า หลักสูตรผลิตบัณฑิต ที่ มีความสามารถเหมาะสมกับภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และสามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต นิสิตและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ต่าง ๆ ในระดับสากล ในการประเมินตาม เกณฑ์การประกันคุณภาพหลักสูตรระดับหลักสูตร ในระดับอาเซียน มีการประเมิน 7 ระดับ โดยระดับ สูงสุดคือ ระดับโลก (World class) ส่วนเกณฑ์ (Criteria) ของ AUN-QA มี ลักษณะเป็นแนวทาง สำหรับการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุ ผลลัพธ์ของความคาดหวังด้านการ เรียน (Expected Learning outcome [ELO] สามารถบูรณาการกับการดำเนินการภายใต้กรอบเกณฑ์ คุณภาพการศึกษาเพื่อ การดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence [EdPEX]) ได้อย่างลงตัว ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของกระบวนการบริหาร การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ที่ต้องมีการพัฒนา เป็นลำดับขั้นจนถึงระดับนานาชาติ เกณฑ์การประกันคุณภาพระดับอาเซียน เป็นเกณฑ์ ระดับสากลที่สามารถประยุกต์ได้กับทุก สาขาวิชา มีสาระหลักเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบ เน้นผลลัพธ์ (Outcome Based Education [OBE]) มุ่งผลสัมฤทธิ์ ELO สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของ เทคโนโลยีที่ส่งผลให้คนมีวิถีการ ดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ เตรียมนักศึกษาให้เป็นบัณฑิต ที่มีความรู้ทักษะและ ความสามารถในการเรียนรู้ มีความสามารถหลัก (Core Transferable Competence) ที่บัณฑิตจำเป็น ต้องมีเพื่อประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ภายหลังสำเร็จการศึกษา คุณภาพในการศึกษา ระดับอุดมศึกษามีหลายนิยาม นิยามหนึ่งที่ถูกกล่าว ถึงบ่อยคือ ความตรงต่อเจตนารมณ์ (Fitness for Purpose) ในความหมายนี้คุณภาพที่ดีหมายถึง ผลลัพธ์และบริการตรงกับความต้องการของ ลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งรวมไปถึงนักศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา (ความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ตามพันธกิจ ของสถาบันอุดมศึกษา) ดังนั้นคุณภาพของอุดมศึกษารวมถึงคุณภาพบัณฑิต (สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา, 2553)

4. การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและการประเมินผลสำหรับหลักสูตร (Effective Learning Outcomes and Assessment for programmes)

Outcome-based education (OBE) หรือการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์คือ ปรัชญาการศึกษาที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายในการผลิตผลการเรียนรู้ (ความรู้และความสามารถของนักศึกษาในขั้นต้น) ที่ เฉพาะเจาะจง โดยหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนถูกออกแบบให้สามารถผลิตนักศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถดังกล่าวได้ **Learning outcomes (ผลลัพธ์การเรียนรู้)** คือ ความคาดหวังว่านักศึกษาจะมีความสามารถที่จะ ทำได้ตามผลลัพธ์ของการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ การให้ความสำคัญกับผลลัพธ์การ เรียนรู้ กระบวนการ ในการเจาะจงผลลัพธ์จะเป็นสิ่งควบคุมกิจกรรมการเรียนการสอน ใน outcome-based learning ทุกหลักสูตรและการเรียนการสอนถูกกำหนดมาเพื่อผลิต ลักษณะเฉพาะของนักศึกษาเมื่อจบ การศึกษาไปแล้ว

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ NQF ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 หมายถึง เกณฑ์บ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ทั้งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ตาม มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และ/หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากฝึกปฏิบัติและ/หรือจากการทำงาน

มาตรฐานผลการเรียนรู้ คือข้อกำหนดเฉพาะซึ่งเป็นผลที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านที่ได้รับการพัฒนาระหว่างการศึกษา จากการเรียนและการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ สถาบันอุดมศึกษา จัดให้ทั้งในและนอกหลักสูตรและแสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจและความสามารถจากการ เรียนรู้เหล่านั้นได้ อย่างเป็นที่น่าเชื่อถือเมื่อเรียนจบรายวิชาหรือหลักสูตรนั้นแล้ว

5. ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง

พจนานุกรมของออกซ์ฟอร์ด (Oxford University, 1989.) ให้ความหมายของความคาดหวังว่า เป็นสถานะทางจิตซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิดหรือเป็นความคิดเห็นอย่างมีวิจารณ์ญาณของบุคคลที่คาดคะเน หรือคาดการณ์ล่วงหน้าต่อบางสิ่งบางอย่างว่าควรมี ควรจะเป็น หรือควรเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เฟอร์กูสัน (Ferguson, 1976, อ้างถึงใน ศรียา เนตรน้อย, 2540) ได้กล่าวถึงความคาดหวัง (Expectation) ว่าหมายถึง การที่บุคคลรับรู้คาดคะเนว่าตนเองน่าจะทำอะไรได้เพียงใด นับเป็นการคาดคะเนถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตนเอง ซึ่งอาจแตกต่างจากผลที่บุคคลปรารถนามุ่งหวังที่จะได้ ข้อมูลจากการทดลองได้แสดงว่า ถึงแม้ว่าจะมีความสอดคล้องตรงกันอยู่มากระหว่างค่านิยมและความคาดหวังของบุคคล แต่ความคาดหวังจะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการแสดงพฤติกรรมจริงของบุคคล โดยที่องค์ประกอบต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม มีส่วนที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับระดับความคาดหวังได้มากกว่าการเปลี่ยนแปลงพจนานุกรมของเว็บสเตอร์ (Webster, 1981, อ้างถึงใน ชมพูนุท นุตาคม, 2543, น.13) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึง ความหวัง (hope) ถ้าบุคคลมีความคาดหวังหรือความหวังย่อมจะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในแนวทางที่ดี ซึ่งเห็นตรงกันกับรีเบอร์ (Reber, 1985, อ้างถึงใน สุวัฒนา อุทัยรัตน์, สุวันเพ็ญ สิริทรัพย์ไพบุลย์ และชุตีพร เอี่ยมอรพรรณ, 2541, น. 257) ซึ่งได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า เป็นเจตคติหรือแรงจูงใจที่ บุคคลมีต่อผลของการกระทำที่ตนตั้งจุดมุ่งหมายไว้จากความหมายของความคาดหวังที่กล่าวมาในข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นแรงจูงใจ เป็นความหวังที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของมนุษย์ มีเป้าหมายหรือมีการคาดคะเนตามความรู้สึกหรือการรับรู้ของบุคคลนั้น ๆ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน
3. เพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน

ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษานี้ใช้ประชากรทั้งหมด ได้แก่ นักศึกษา สาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ทั้ง 4 ชั้นปี (รหัส 63 – 66) จำนวนทั้งสิ้น 163 คน ทำการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในเรื่องการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังตามแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบ มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based-education) และตามเกณฑ์การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ของเครือข่ายมหาวิทยาลัย อาเซียน (AUN-QA) ซึ่งหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตสาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ หลักสูตรพ.ศ.2563 ได้พัฒนาผลลัพธ์ที่คาดหวังขึ้นมา 7 ข้อ ในหลักสูตรฉบับปรับปรุงปี 2563 เพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และได้รับการพัฒนาตามผลลัพธ์ฯ ที่กำหนดเมื่อ สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร และศึกษาปัจจัย

ที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด ได้แก่ นักศึกษา สาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ทั้ง 4 ชั้นปี (รหัส 63 – 66) จำนวนทั้งสิ้น 163 คน (สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2567)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยปรับปรุงจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามที่มีให้เลือกหลายคำตอบ (Multiple Choice Question) แยกตามประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม (ในการตอบแบบสอบถาม)

ตอนที่ 2 ข้อมูลผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ประกอบด้วย 7 ด้าน การวัดผลลัพธ์ การเรียนรู้ที่คาดหวังตามแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบ มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based-education) และตามเกณฑ์การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ของเครือข่ายมหาวิทยาลัย อาเซียน (AUN-QA) ซึ่งหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตสาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ หลักสูตรพ.ศ.2563 ได้พัฒนาผลลัพธ์ที่คาดหวังขึ้นมา 7 ข้อ มาพัฒนาเพื่อให้นักศึกษาประเมินการรับรู้ของตนเอง ต่อระดับการบรรลุผลลัพธ์ที่กำหนดไว้ 5 ระดับ เป็นคำถามปลายปิด (Closed Ended Questions) แบบใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Questions)

ตอนที่ 3 ให้นักศึกษาระบุปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Questions)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Questions)

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบการใช้ภาษาโดยการนำแบบสอบถามตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ค่า IOC ของข้อคำถามมีความตรงของเนื้อหา มีค่าเท่ากับ 0.67 – 1.00 แสดงว่า ไม่มีข้อคำถามได้ค่า IOC ต่ำกว่าเกณฑ์ 0.50

ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลอง (Tryout) จำนวน 30 คน และใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.978 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.424 – 0.868 สอดคล้องกับ ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2557) ที่กล่าวว่า แบบสอบถามที่ดีค่าความเชื่อมั่นไม่ควรต่ำกว่า 0.80 และคำถามแต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกไม่ควรต่ำกว่า 0.30

การเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม ข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ Google Form
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จากเอกสาร การศึกษาบทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมได้จากหน่วยงานต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางพร้อมกับการพรรณนา ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา รหัส 66 รุ่น 4 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 รองลงมาเป็นนักศึกษา รหัส 65 รุ่น 3 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 26.40 นักศึกษา รหัส 64 รุ่น 2 ชั้นปีที่ 4 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 และเป็นนักศึกษา รหัส 63 รุ่นที่ 1 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.40 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรตามการรับรู้ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ หลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี

ตารางที่ 1 จำนวนค่าเฉลี่ย ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs)	ระดับการบรรลุ(จำนวน : ร้อยละ)					ผลการประเมินความต้องการ		
	ไม่บรรลุเลย (1)	บรรลุ น้อยมาก (2)	บรรลุ น้อย (3)	บรรลุ (4)	บรรลุ มากที่สุด (5)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. แนวคิดที่สำคัญของขอบเขตหน้าที่หลักทางการบริหารธุรกิจด้านการบัญชี การเงิน การตลาด และการจัดการ	1 (0.60)	3 (1.80)	70 (42.90)	71 (43.60)	18 (11.00)	3.62	.729	บรรลุ
2. ทักษะการเป็นผู้ประกอบการด้านการค้าปลีกสมัยใหม่ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม	0 (0.00)	4 (2.50)	29 (17.80)	68 (40.00)	15 (9.00)	4.15	.798	บรรลุ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs)	ระดับการบรรลุ(จำนวน : ร้อยละ)					ผลการประเมินความต้องการ		
	ไม่บรรลุเลย (1)	บรรลุ น้อย มาก (2)	บรรลุ น้อย (3)	บรรลุ (4)	บรรลุ มากที่สุด (5)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. ทักษะความเป็นผู้นำสามารถทำงานเป็นทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	2 (1.20)	5 (3.10)	35 (21.50)	73 (44.80)	48 (29.40)	3.98	.864	บรรลุ
4. ความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งการพูด และการเขียน	1 (0.60)	5 (3.10)	47 (28.80)	71 (43.60)	39 (23.90)	3.87	.832	บรรลุ
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแก้ไขปัญหา และการค้นหานวัตกรรมด้านบริหารธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่	0 (0.00)	7 (4.30)	40 (24.50)	78 (47.90)	38 (23.30)	3.90	.802	บรรลุ
6. การประยุกต์แนวคิดด้านการบริหารธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในการค้นหานวัตกรรมด้านการค้าปลีก	0 (0.00)	7 (4.30)	44 (27.00)	79 (48.50)	33 (20.20)	3.84	.790	บรรลุ
7. การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบแบบมีอาชีพ	0 (0.00)	3 (1.80)	37 (22.70)	88 (54.00)	35 (21.50)	3.95	.718	บรรลุ
ค่าเฉลี่ยรวม						3.90	.626	มาก

หมายเหตุ : การแปลผลด้านความต้องการ คือ ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 = บรรลุมากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 = บรรลุ, ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 = บรรลุน้อย, ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 = บรรลุน้อยมาก, ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 = ไม่บรรลุเลย

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรตามการรับรู้หลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี อยู่ในระดับการบรรลุผลสัมฤทธิ์มาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) โดยมีการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้มากในทุกรายข้อย่อย ได้แก่ ด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการด้านการค้าปลีกสมัยใหม่ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.15) รองลงมาคือ ทักษะความเป็นผู้นำสามารถทำงานเป็นทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.98) การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบแบบมีอาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.95) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแก้ไขปัญหา และการค้นหานวัตกรรมด้านบริหารธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.90) การประยุกต์แนวคิดด้านการบริหารธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในการค้นหานวัตกรรมด้านการค้าปลีก (ค่าเฉลี่ย 3.84) ความสามารถในการ

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งการพูด และการเขียน (ค่าเฉลี่ย 3.87) และ แนวคิดที่สำคัญของขอบเขตหน้าที่หลักทางการบริหารธุรกิจด้านการบัญชี การเงิน การตลาด และการจัดการ (ค่าเฉลี่ย 3.62) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่คาดหวังหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี

1. ปัจจัยที่สนับสนุนที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่สนับสนุนต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่ากำลังใจจากครอบครัวและเพื่อน – การสนับสนุนจากครอบครัวและเพื่อนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักศึกษาตั้งใจเรียนและมีความพยายามมากขึ้น, ความเข้าใจในเป้าหมายส่วนบุคคล – นักศึกษาที่มีความชัดเจนในเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองและมีความมุ่งมั่นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ, สภาพแวดล้อมที่ดีในกลุ่มเพื่อน – สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มเพื่อนช่วยกระตุ้นให้นักศึกษารู้สึกมีส่วนร่วมและพยายามในการเรียนมากขึ้น

1.2 ปัจจัยจากบุคคลรอบข้างที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า การทำงานเป็นทีม – การทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในการแบ่งปันข้อมูลและช่วยเหลือกันส่งผลให้มีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น, การสนับสนุนจากครอบครัว – การได้รับกำลังใจและการสนับสนุนจากครอบครัว เช่น พ่อแม่ มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้นักศึกษามีความมุ่งมั่นในการเรียน, สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน – การมีเพื่อนร่วมเรียนที่ดีและการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นบวก

1.3 ปัจจัยจากการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่าคุณภาพการสอนที่ดี: การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาและบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้, วิธีการสอนที่เข้าใจง่าย: "มีการสอนที่เข้าใจง่าย" หรือ "มีการจัดสื่อการสอนได้ดี อธิบายละเอียดเข้าใจง่าย" ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ง่ายและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง, การฝึกปฏิบัติจริง “ได้คิดธุรกิจแล้วนำไปปฏิบัติจริง” และ “ได้ลงมือปฏิบัติจริง” ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ช่วยให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้, ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน “ผู้สอนมีความรู้ที่สามารถทำให้เข้าใจแบบถูกต้องตามหลักกรรมวิธี” ซึ่งหมายถึงความสามารถของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับนักศึกษา, สื่อการเรียนการสอนที่เข้าถึงได้ “มีสื่อที่ทำให้เรียนที่ไหนก็ได้” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและสะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูล

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่าการจัดการเวลาไม่ดี – การจัดการเวลาที่ไม่ดีหรือเวลาการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมทำให้ไม่สามารถโฟกัสกับการเรียนได้อย่างเต็มที่, สภาพแวดล้อมทางการเงิน – ปัญหาทางการเงินอาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นในการศึกษา, ความกดดันจากหลายด้าน – ความกดดันจากครอบครัวหรือปัญหาส่วนตัวทำให้ไม่สามารถโฟกัสกับการเรียนได้อย่างเต็มที่

2.2 ปัจจัยจากบุคคลรอบข้างที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่าปัจจัยทางการเงิน – ปัญหาทางการเงินของครอบครัวหรือบุคคลรอบข้างทำให้ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาได้เต็มที่, การกดดันจากครอบครัวหรือเพื่อน – การถูกกดดันจากครอบครัวหรือจากสังคมรอบข้างอาจทำให้นักศึกษารู้สึกเครียดและไม่สามารถโฟกัสกับการเรียนได้อย่างเต็มที่, สภาพสังคมในห้องเรียน – สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ไม่ดี เช่น ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างเพื่อนร่วมชั้น ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ได้เต็มที่

2.3 ปัจจัยจากการจัดการเรียนการสอนที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า 1. เนื้อหาและวิธีการสอน - เนื้อหาการเรียนการสอนอาจมีความซับซ้อนหรือไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียน วิธีการสอนที่ไม่หลากหลาย หรือการขาดการเชื่อมโยงเนื้อหา กับสถานการณ์จริง ทำให้นักศึกษาเข้าใจได้ยาก 2. การจัดตารางเรียน - ตารางเรียนที่แน่นเกินไปหรือจัดเวลาเรียนไม่เหมาะสม 3. การสนับสนุนจากอาจารย์ - การสื่อสารหรือการช่วยเหลือจากอาจารย์ เช่น การตอบคำถาม หรือคำแนะนำที่ชัดเจน 4. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน - ห้องเรียนที่มีขนาดใหญ่เกินไป เสียงรบกวน หรือสื่อการสอนที่ไม่ทันสมัย 5. การเปลี่ยนแปลงหรือความไม่แน่นอนในตารางเรียน - การยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงตารางเรียนกะทันหัน เช่น เลื่อนการสอบ การจัดกิจกรรมพิเศษ หรือสถานการณ์ฉุกเฉิน 6. เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการเรียน - การเรียนออนไลน์อาจเจอปัญหาเกี่ยวกับเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ตไม่เสถียร หรือขาดอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียน

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

อยากให้หลักสูตรพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้มากขึ้น, เพิ่มอุปกรณ์และห้องเรียนที่ทันสมัย เพื่อส่งเสริมการเรียน, ปรับเวลาเรียนให้เหมาะสม, สนับสนุนกิจกรรมเพิ่มเติม เช่น การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรตามการรับรู้ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ หลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรตามการรับรู้ หลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี อยู่ในระดับการบรรลุผลลัพธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.90) โดยมีการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ในทุกรายข้อย่อย ได้แก่ ด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการด้านการค้าปลีกสมัยใหม่ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.15) รองลงมาคือ ทักษะความเป็นผู้นำสามารถทำงานเป็นทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.98) การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบแบบมืออาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.95) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแก้ไขปัญหา และการค้นหานวัตกรรมด้านบริหารธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.90) การประยุกต์แนวคิดด้านการบริหารธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในการค้นหาวัตกรรมการค้าปลีก (ค่าเฉลี่ย 3.84) ความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งการพูดและการเขียน (ค่าเฉลี่ย 3.87) และ แนวคิดที่สำคัญของขอบเขตหน้าที่หลักทางการบริหารธุรกิจด้านการบัญชี การเงิน การตลาด และการจัดการ (ค่าเฉลี่ย 3.62) ตามลำดับ **สอดคล้อง**กับงานวิจัยของอรนุช กำเนิดมณี (2563) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและผลการเรียนรู้จริงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และผลการเรียนรู้จริงที่เกิดขึ้นของนิสิตโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}$ = 4.20, SD = 0.471) รองลงมา คือ ด้านพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.17, SD = 0.609) **สอดคล้อง**กับงานวิจัยของกัญญพัสวีย์ กล่อมธงเจริญ, โสภณ พองเพชร, ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์ และประภัศร วรรณสถิตย์ (2566) การศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขา นวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5 ด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตที่พึง

ประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และทัศนคติต่อวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.54$) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.41$) ด้านทักษะทางปัญญา และการคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = 4.21$) สอดคล้องกับงานวิจัยของชินวัฒน์ ไช้เกตุ ณิชชาจารย์ โจรณ์ วัฒนดิษฐ์กุล ประกรณ์ ต้อยศรี ภัทร ยันตรกร และ ธัชกร พุกกะมาน (2564) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.ผลการวิจัย พบว่า1) ความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิราณีย์ อินทรหนองไผ่ และจุฑามาศ คชโคตร(2560) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต.ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมตัวอย่างมีระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ของตนเองตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) ค่อนข้างสูงทั้ง 6 ด้าน โดยด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.55$, S.D.=.53) รองลงมา คือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.49$, S.D.=.64) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.47$, S.D.=.54) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.49$, S.D.=.60) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=.65) และด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=.55) โดยผลการเรียนรู้หลังเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชนสูงกว่าก่อนเรียน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเรียนรู้ของนิสิตกลุ่มที่ฝึกในลักษณะชุมชนแตกต่างกัน มีระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ของตนเองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวรรณ สอนองญาติ, กัญญดา อนุวงศ์,สุทัศน์ เหมทานนท์,พรฤดี นิธิรัตน์.(2563) การใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA) ระดับหลักสูตรในวิทยาลัยพยาบาล การประกันคุณภาพการศึกษามีหลายรูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบแตกต่างกัน การเลือกใช้ระบบใดขึ้นอยู่กับ บริบทของแต่ละสถาบันการศึกษา แต่ละรูปแบบมีจุดอ่อน จุดแข็งต่างกัน นับเป็นสิ่งที่ท้าทายที่สถาบันการศึกษาจะหาทางเลือกในการพัฒนาระดับหลักสูตรให้ทัดเทียมระดับนานาชาติ ตอบสนองการพัฒนาให้บัณฑิตแต่ละสาขามีความสามารถสูงขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาพยาบาลที่ผู้รับบริการมีความคาดหวังการบริการที่ดีมีคุณภาพและสมรรถนะตรงตามความต้องการของสังคมหรือผู้ใช้บัณฑิต การประกันการศึกษาระดับหลักสูตรแบบ ASEAN University Network - Quality Assurance (AUN-QA) จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรได้ในระดับสากล จากผลการศึกษาพบว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ โดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน อยู่ในระดับที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะในด้านคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุมล หวังวนิชพันธ์, อดิศักดิ์ ดีสมุทร, เจนจิรา งามมานะ, วาสนา สังข์โพธิ์ และ อุทัยการณ์ จันเสนา (2556) รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ: สำนักประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. ที่ระบุว่า การเรียนรู้ที่มีคุณภาพต้องมียุทธศาสตร์ประกอบทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้ การใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนช่วยให้หลักสูตรสามารถพัฒนาแนวทางการสอนที่

ตอบสนองต่อมาตรฐานสากลและความต้องการของตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างบางประการในระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงของนักศึกษา ซึ่งต้องมีการปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี

1. ปัจจัยที่สนับสนุนที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่สนับสนุนต่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า กำลังใจจากครอบครัวและเพื่อน – การสนับสนุนจากครอบครัวและเพื่อนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักศึกษาตั้งใจเรียนและความพยายามมากขึ้น, ความเข้าใจในเป้าหมายส่วนบุคคล – นักศึกษาที่มีความชัดเจนในเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองและความมุ่งมั่นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ, สภาพแวดล้อมที่ดีในกลุ่มเพื่อน – สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มเพื่อนช่วยกระตุ้นให้นักศึกษารู้สึกมีส่วนร่วมและพยายามในการเรียนมากขึ้น

1.2 ปัจจัยจากบุคคลรอบข้างที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า การทำงานเป็นทีม – การทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในการแบ่งปันข้อมูลและช่วยเหลือกันส่งผลให้มีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น, การสนับสนุนจากครอบครัว – การได้รับกำลังใจและการสนับสนุนจากครอบครัว เช่น พ่อแม่ มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้นักศึกษามีความมุ่งมั่นในการเรียน, สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน – การมีเพื่อนร่วมเรียนที่ดีและการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นบวก

1.3 ปัจจัยจากการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่าคุณภาพการสอนที่ดี: การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาและบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้, วิธีการสอนที่เข้าใจง่าย: “มีการสอนที่เข้าใจง่าย” หรือ “มีการจัดสื่อการสอนได้ดี อธิบายละเอียดเข้าใจง่าย” ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ง่ายและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง, การฝึกปฏิบัติจริง “ได้คิดธุรกิจแล้วนำไปปฏิบัติจริง” และ “ได้ลงมือปฏิบัติจริง” ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ช่วยให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้, ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน “ผู้สอนมีความรู้ที่สามารถทำให้เข้าใจแบบถูกต้องตามหลักกรรมวิธี” ซึ่งหมายถึงความสามารถของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับนักศึกษา, สื่อการเรียนการสอนที่เข้าถึงได้ “มีสื่อที่ทำให้เรียนที่ไหนก็ได้” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและสะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูลสอดคล้องกับงานวิจัยของสตรีรัตน์ ธาดากานต์ พรศิริ พฤกษชาติ (2563) ได้ศึกษาการประเมินเพื่อติดตามและพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่สนับสนุน ที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี ได้แก่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา 2 ปัจจัยจากบุคคลรอบข้างที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา 3 ปัจจัยจากการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ช่วยเหลือและพัฒนา นักศึกษาด้านความรู้ ทักษะเชิงวิชาชีพ และทักษะทั่วไป เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรฯ อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อการบรรลุผลลัพธ์ จะถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการออกแบบการจัดการเรียนการสอน และหลักสูตรฯ ต่อไป

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่าการจัดการเวลาไม่ดี – การจัดการเวลาที่ไม่ดีหรือเวลาการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมทำให้ไม่สามารถโฟกัสกับการเรียนได้อย่างเต็มที่, สภาพแวดล้อมทางการเงิน – ปัญหาทางการเงินอาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นในการศึกษา, ความกดดันจากหลายด้าน – ความกดดันจากครอบครัวหรือปัญหาส่วนตัวทำให้ไม่สามารถโฟกัสกับการเรียนได้อย่างเต็มที่

2.2 ปัจจัยจากบุคคลรอบข้างที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่าปัจจัยทางการเงิน – ปัญหาทางการเงินของครอบครัวหรือบุคคลรอบข้างทำให้ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาได้เต็มที่, การกดดันจากครอบครัวหรือเพื่อน – การถูกกดดันจากครอบครัวหรือจากสังคมรอบข้างอาจทำให้นักศึกษารู้สึกเครียดและไม่สามารถโฟกัสกับการเรียนได้อย่างเต็มที่, สภาพสังคมในห้องเรียน – สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ไม่ดี เช่น ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างเพื่อนร่วมชั้น ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ได้เต็มที่

2.3 ปัจจัยจากการจัดการเรียนการสอนที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า 1. เนื้อหาและวิธีการสอน – เนื้อหาการเรียนการสอนอาจมีความซับซ้อนหรือไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียน วิธีการสอนที่ไม่หลากหลาย หรือการขาดการเชื่อมโยงเนื้อหา กับสถานการณ์จริง ทำให้นักศึกษาเข้าใจได้ยาก 2. การจัดตารางเรียน – ตารางเรียนที่แน่นเกินไปหรือจัดเวลาเรียนไม่เหมาะสม 3. การสนับสนุนจากอาจารย์ – การสื่อสารหรือการช่วยเหลือจากอาจารย์ เช่น การตอบคำถาม หรือคำแนะนำที่ชัดเจน 4. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน – ห้องเรียนที่มีขนาดใหญ่เกินไป เสียงรบกวน หรือสื่อการสอนที่ไม่ทันสมัย 5. การเปลี่ยนแปลงหรือความไม่แน่นอนในตารางเรียน – การยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงตารางเรียนกะทันหัน เช่น เลื่อนการสอบ การจัดกิจกรรมพิเศษ หรือสถานการณ์ฉุกเฉิน 6. เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการเรียน – การเรียนออนไลน์อาจเจอปัญหาเกี่ยวกับเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ตไม่เสถียร หรือขาดอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสตรีรัตน์ ธาดากานต์ พรศิริ พฤษชาติ (2563) ได้ศึกษาการประเมินเพื่อติดตามและพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยอุปสรรค ที่ส่งผลให้นักศึกษาบรรลุหรือไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่คาดหวังหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี ได้แก่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา 2 ปัจจัยจากบุคคลรอบข้างที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา 3 ปัจจัยจากการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนต่อการบรรลุหรือไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ปัจจัยอุปสรรคต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ช่วยเหลือและพัฒนา นักศึกษาด้านความรู้ ทักษะเชิงวิชาชีพ และทักษะทั่วไป เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรฯ อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ จะถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการออกแบบการจัดการเรียนการสอน และหลักสูตรฯ ต่อไป

การศึกษาพบว่าปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ ได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางปัญญาและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา รวมถึงการสนับสนุนจากคณาจารย์และโครงสร้างหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ในขณะเดียวกัน อุปสรรคที่พบ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านทรัพยากรการเรียนการสอน และความแตกต่างของพื้นฐานนักศึกษา ซึ่งส่งผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ ธวัชชัย ศุภดิษฐ์ (2557) ที่ระบุว่าคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา เช่น เทคโนโลยีและเครื่องมือการเรียนรู้ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา

ส่วนที่ 3 การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน

จากผลการศึกษา สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาโดยเน้นการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีความเป็นระบบมากขึ้น รวมถึงการเพิ่มกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง การใช้แนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนจะช่วยพัฒนาและยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ราไฟ หมั่นสระเกษ และคณะ (2557) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาควรดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs) ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่พัฒนาโดยใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพระดับหลักสูตรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ทั้ง (7 PLOs) ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นไปอีกเพื่อบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ดังนี้

1. จัดโครงการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ ในการสร้างความเข้าใจแก่อาจารย์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการส่งเสริมให้นักศึกษาบรรลุผลลัพธ์ในระดับมากที่สุดที่คาดหวังของรายวิชาและของหลักสูตร
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฉบับปรับปรุงปีการศึกษา 2571
3. สอดแทรกทักษะการเป็นผู้ประกอบการด้านการค้าปลีกสมัยใหม่ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ในการจัดการเรียนการสอน
4. จัดกิจกรรม/โครงการเสริมสร้างทักษะความเป็นผู้นำสามารถทำงานเป็นทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
5. ฝึกให้บัณฑิตเกิดความคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบแบบมืออาชีพ
6. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแก้ปัญหา และการค้นหาวัตถุกรรมด้านบริหารธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่
7. ให้บัณฑิตได้ประยุกต์แนวคิดด้านการบริหารธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในการค้นหาวัตถุกรรมด้านการค้าปลีก จากการปฏิบัติจริง
8. เสริมสร้างทักษะความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งการพูด และการเขียน
9. จัดการเรียนการสอนที่เน้นแนวคิดที่สำคัญของขอบเขตหน้าที่หลักทางการบริหารธุรกิจด้านการบัญชี การเงิน การตลาด และการจัดการ เพิ่มขึ้น
10. ทำการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ด้านเนื้อหาและวิธีการสอน การจัดตารางเรียน การสนับสนุนจากอาจารย์ ด้านสภาพแวดล้อมในห้องเรียน หรือสื่อการสอนให้มีความทันสมัย รวมถึงเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการเรียน เช่น อินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียร หรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียน

11. ควรปรับปรุงรูปแบบการสอนให้เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
12. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็น
13. ส่งเสริมโครงการพี่เลี้ยงหรือการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
14. ควรมีการปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการวิจัย โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น
15. ควรเพิ่มการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง เช่น การฝึกงานในองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่
16. ควรมีการพัฒนากลไกการสนับสนุนทางวิชาการและทรัพยากรการเรียนรู้ให้เข้าถึงง่ายขึ้น เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง
17. ควรมีการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs) ในแต่ละชั้นปี หรือในแต่ละรายวิชา

เอกสารอ้างอิง

- กัญญพัสดุ กล่อมธงเจริญ โสภณ พองเพชร ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์ และประภัสสร วรรณสถิตย์. (2566). การศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์เพื่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวัตกรรมการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. *วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ราชชมคล้านนา*, 11(2), 167-188.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา 2558. สืบค้นเมื่อจาก <https://www.sci.ubu.ac.th/assets/document/docs/...>
- กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). *รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565*. สืบค้นเมื่อจาก <https://www.ops.go.th/th/e-book/edu-standard/item/6940-2022-07-22-02-54-49>
- ชมพูนุช นุตาคม. (2543). *หลักการสื่อสารการตลาด*. ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 15)*. กรุงเทพฯ: ปิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ธวัชชัย ศุภดิษฐ์. (2557). *การพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิจวรรณ วีรวัฒน์นอม. (2558). การบริหารสถาบันอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี*, 26(1), 84-95.
- ประเสริฐ เรือนนระการ และ ญาณภัทร สีหะมงคล. (2560). การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 18(2), 59-74.
- จำเริญ วัฒนสระเกษ วราพร ตันตะสุวรรณ และจงกลณี ตัญเจริญ. (2557). การมีส่วนร่วมและปัญหาอุปสรรคจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพของบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา*, 20(2), 46-57.

- ศรียา เนตรน้อย. (2540). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สตรีรัตน์ ธาดากานต์ และ พรศิริ พงษ์ชาติ. (2563). การประเมินเพื่อติดตามและพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 21(2), 358-367.
- สุชุมาล หวังวิชพันธุ์ อติศักดิ์ ดีสมุทร เจนจิรา งามมานะ วาสนา สังข์โพธิ์ และอุทัยการณ์ จันเสนา. (2556). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ: สำนักประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สุวัฒนา อุทัยรัตน์, สุวันเพ็ญ สิริทรัพย์ไพบูลย์, & ชุตติพร เอี่ยมอรรถพร. (2541). ความคาดหวังภายหลังสำเร็จการศึกษาของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในโครงการ รพค. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561*. สืบค้นเมื่อจาก https://pmnk.kkzone1.go.th/data/news3/24-02-2019-17-34-35_1344028011.pdf
- อรนุช กำเนิดมณี. (2020). ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและผลการเรียนรู้จริงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย. *วารสารวิชาการ ปชมท.*, 9(3), 30-41.
- วันชัย ศิริชนะ. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารอุดมศึกษากับมุมมองความท้าทายในปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อจาก <http://www.digi.library.tu.ac.th/index/0200/11-2-Nov-2551/02PAGE12-PAGE28.pdf>
- Ferguson. (1976). *Dissertation Abstract International*.
- Virginia, A., Miralao, C., & Gregorio, L. C. (2012). *Synthesis of country reports and general trends and needs*. Curriculum Changes Reforms in East and South-East Asia. Retrieved from <http://www.ibe.unesco.org/curriculum/Asia%20Networkpdf/bkrep3.pdf>